

Nr 188.

Av herr **Lindberg** och fröken **Öberg**, om vidtagande av åtgärder i syfte att åstadkomma lättare arbeten åt havande kvinnor med i vanliga fall tungt arbete m. m.

Den utanför hemmet förvärvsarbetande kvinnan och hennes familj råkar ofta ut för ekonomiska svårigheter, då hon på grund av havandeskap ej längre kan utföra sitt vanliga arbete. Det inkomstbortfall, som då i många fall inträder, är för såväl den gifta som den ogifta blivande modern en börda, som i endast ringa utsträckning avlyftes genom nu existerande former av moderskapshjälp (mödrahjälp och moderskapspenning). De reformförslag på området, som framlagts bl. a. av socialvårdskommittén, ha rönt föga framgång. En av anledningarna härtill är att man icke tillräckligt observerat, att denna fråga är i första rummet en arbetsmarknadsfråga. Den havande kvinnan bör i första hand, då hon har ett tyngre eller mera publikt arbete, få hjälp med att utbyta detta mot ett annat lättare så länge hon har någon arbetsförmåga kvar. Hon bör alltså i arbetshänvisningshänseende betraktas såsom partiellt arbetsför, ehuru rent temporärt. I många fall bör i samklang härmed hjälpen lämnas henne av arbetsförmedlingen eller den till denna knutna arbetsberedningen. Detsamma gäller den första tiden efter barnsängens, så länge barnets vård och amning gör, att modern endast för en del av dagen kan taga förvärvsarbete utanför hemmet eller hemarbete åt industrien. Det synes böra utredas i vad mån arbetsförmedlingens och näringslivets resurser kunna organiseras så, att den blivande eller nyblivna moderns arbetskapacitet utnyttjas på så sätt att hon och hennes familj få erforderliga medel till sitt uppehälle.

Just den omständigheten att denna viktiga fråga i betydande utsträckning är ett arbetsmarknadsproblem gör, att man bör söka ordna det så att den hjälp, som behöves då arbetsförmågan helt är borta, beredes dessa kvinnor av organ, som ha kontakt med arbetsmarknad och förmedling.

Den organisation och den utbetalningsapparat, som arbetslöshetsförsäringen förfogar över, synas därför vara väl lämpade att användas även som organ för utgivande av någon form av moderskapsbidrag.

Den form av sådant bidrag, som här är naturligast och enklast anpassad efter rådande förhållanden, är helt enkelt en *daghjälp vid havandeskap*, till sin konstruktion kopierad efter och utgående med samma belopp som daghjälp vid arbetslöshet.

Havandeskapsdaghjälpen skulle utgå till kvinna, som med läkarintyg styrker, att hon är gravid i 8:e månaden och på grund av sitt tillstånd ej

arbetsför. Den skulle med nedan angiven begränsning utgå jämväl efter barnsörden så länge med läkarintyg styrkes, att med hänsyn till moderns eller barnets hälsa arbete icke bör utföras av den försäkrade modern.

Den bör utgå endast då kvinnan uppfyller sedvanliga villkor i fråga om avgiftsbetalning m. m. som gälla för erhållande av arbetslöshetsunderstöd.

Kvinna, som under havandeskap uppbär lön motsvarande minst 45 % av hennes normala inkomst, skulle icke vara berättigad till havandeskapsdaghjälp.

Sedvanlig karenstid bör tillämpas, detta kanske mest med tanke på att kassans huvudkontor skall hinna avgöra, huruvida havandeskapsdaghjälp skall utgå.

Efter det kassan meddelat sitt beslut att havandeskapsdaghjälp skall utgå, verkställer redogöraren utbetalningarna till medlemmen veckovis mot kvitto å de vanliga karens- och kvittokorten. De vid arbetslöshet förekommande arbetsförmedlingsstämplarnas uppgift skall här fyllas av det ovan nämnda läkarintyget, måhända ett i månaden.

Medlem skulle äga rätt till havandeskapsdaghjälp så länge hon av havandeskapet och det nyfödda barnets vård enligt läkarintyg är förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande, dock sammanlagt högst 120—156 dagar, varierande allt efter de särskilda kassornas bestämmelser om högsta möjliga understödsdagantal. I denna period skola de dagar före havandeskapsdaghjälpens utgående, för vilka medlemmen kan ha uppburit daghjälp på grund av arbetslöshet, inräknas.

Som tillägg till denna daghjälp skall utgå det vid arbetslöshet förekommande familjetillägget (barntillägg samt maketillägg).

Statsbidraget till kassorna för utgiven havandeskapsdaghjälp synes böra utgå enligt för arbetslöshetsdaghjälp gällande grunder med iakttagande av att antalet dagar, under vilka arbetslöshetsunderstöd utgått, sammanlægges med antalet dagar med havandeskapsdaghjälp, varpå det för daghjälpsbidraget tillämpliga procenttalet appliceras å såväl arbetslöshetsunderstödet som havandeskapsdaghjälpens årssumma.

Arbetslöshetskassorna böra var för sig avgöra, om de vilja införa denna försäkringsförmån.

Försäkrad, som åtnjuter havandeskapsdaghjälp, må icke uppbära sjukpenning från erkänd sjukassa, men väl övriga försäkringsförmåner.

För närvarande söka och uppbära kvinnor, som på grund av graviditet icke kunna fortsätta i ett tungt eller publikt arbete, ofta arbetslöshetsunderstöd från kassorna, då lättare arbeten icke kunna erbjudas dem. Kassorna ha alltså redan en stor del av dessa kvinnor som understödstagare i anledning av graviditeten.

Under hänvisning till ovanstående få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära skyndsamt utredning dels om de anordningar, som behövas inom ar-

betsförmedling, arbetsberedning och näringslivet för att i görligaste mån åstadkomma lättare arbeten åt havande kvinnor med i vanliga fall tungt arbete, *dels ock* om utbetalande av daghjälp åt blivande eller nyblivna mödrar, vilka i vanliga fall utföra arbete utanför hemmet men av havandeskapet, barnsörden och barnets vård råka ut för inkomstbortfall.

Stockholm den 25 januari 1950.

Carl Lindberg.

Märta Öberg.
